

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 Reykjavík

Reykjavík, 22. janúar 2024
UST202312-124/R.K.
10.05.00

Efni: Ósk um umsögn - umhverfismat framkvæmda - Vinnslu - og rannsóknarborholur í Hverahlíð II og Meitlum suður

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 12. desember sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um um ofangreinda tillögu að matsáætlun.

Framkvæmdarlýsing

Orkuveita Reykjavíkur (OR) áformar rannsóknar- og vinnsluholur í Hverahlíð II og í Meitlum. Um er að ræða tvö aðskilin verkefni sem eru ekki háð hvort öðru en verða til umfjöllunar í sama umhverfismati. Hverahlíð II verður uppbótarsvæði fyrir Helligheiðarvirkjun og á að bora nýjar vinnsluholur nyrst á svæðinu til þess að dreifa heildarmassaupptöku yfir stærra svæði. Bora á rannsóknarholur bæði í Hverahlíð II og í Meitlum (suður). Meitlar suður eru hluti af rannsóknarvegferð OR á nýjum svæðum til þess að hægt sé að stuðla að nægu framboði af heitu vatni og rafmagni. Svæðin sem umræðir eru í nýtingarflokki rammaáætlunar, Hverahlíð II, Meitlar og Þverárdalur en auk þess er áhuga lýst á að rannsaka Litla-Skarðsmýrarfjall og Þverárdal. Þverárdalur og Litla-Skarðsmýrarfjall eru ekki til umfjöllunar í þessari matsáætlun.

Í skýrslunni kemur fram að fyrirhugað framkvæmdasvæði sé í Sveitarfélaginu Ölfusi, á suðurhluta Hengilssvæðisins, sunnan Suðurlandsvegar, á flatlendi við rætur Stóra-Meitils og Litla-Meitils, og á Norðurhálsun, sunnan Hverahlíðar. Markmið rannsóknanna er að kanna hvort vinnanlegur jarðhiti sé til staðar á þeim svæðum í Henglinum þar sem jarðvísindagögn benda til að jarðhita gæti verið að finna. Fyrirhuguð framkvæmdasvæði eru innan lands Hjallatorfu ofan fjalls (L190527) sem er í eigu OR.

Lög og leyfi

Umhverfisstofnun vill benda að lög nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir vantar í upptalningu vegna starfsleyfi Helligheiðarvirkjunnar.

Jafnframt vill stofnunin benda á að ný hávaðareglugerð er í vinnslu og er framkvæmdaaðila bent að skoða hvort að ný reglugerð (þegar hún kemur) komi til með að hafa áhrif á matsþætti varðandi hljóðvist á áhrifasvæði framkvæmdarinnar.

Vernduð svæði

Í 61. gr. laganna er kveðið á um sérstaka vernd þeirra vistkerfa og jarðminja sem taldar eru upp í 1. mgr. og 2. mgr. sama ákvæðis. Samkvæmt 3. mgr. ákvæðisins ber að forðast röskun þeirra náttúruvæðingabæra, sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi. Í greinargerð með frumvarpi til laga um náttúruvernd er með orðalaginu „brýna nauðsyn“ lögð áhersla á að einungis mjög ríkir hagsmunir geti réttlætt röskun og þá fyrst og fremst brýnir almannahagsmunir.

Umhverfisstofnun leggur áherslu á að fjallað sé um ofangreinda þætti í tillögunni og það komi fram hvaða leiðir verði farnar til þess að forðast rask þeirra sbr. 61. gr. náttúruverndarlaga og hvaða valkostir séu skoðaðir. Umhverfisstofnun bendir á að ef tillagan gerir ráð fyrir röskun á þeim þurfi að rökstyðja þá ákvörðun og gera grein fyrir öðrum kostum sem skoðaðir hafa verið sem mögulegir valkostir við útfærslu framkvæmdarinnar og ástæðum þess að þeir urðu ekki fyrir valinu.

Umhverfisstofnun vill benda á mikilvægi þess að forðast röskun þeirra náttúruvæðingabæra, sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og að skýrir valkostir séu settir fram varðandi útfærslur á fyrirhuguð framkvæmdum. Að gerð verði grein fyrir legu mannvirkja, þ.m.t lögnum í umhverfismatsskýrslunni

Stofnunin bendir á að skv. 61. gr náttúruverndarlaga nr. 60/2013 njóta hverir og aðra heitar uppsprettur sérstakrarverndar. Í kafla 10.2 gróður far og vistgerðir er fjallað um þau áhrif sem líklegust eru til að verða á framkvæmdatímanum. Að mati stofnunarinnar þarf líka að skoða hver áhrif aukinnar vinnslu á svæðinu, þótt hún verði jafndreifðari komi til með að hafa á slíka jarðhitavirkni á yfirborði á áhrifsvæðis framkvæmdarinnar.

Stjórn vatnamála og grunnvatn

Umhverfisstofnun telur það jákvætt að tillit sé tekið til áhrifa starfseminnar á magnstöðu og efnafræðilegt ástand grunnvatns í samræmi við lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og markmið grunnvatns í Vatnaáætlun 2022-2027. Hins vegar er vakin athygli á að reglugerð nr. 797/1999 um varnir gegn mengun grunnvatns vantar á listanum yfir viðmið sem notuð eru við framkvæmd umhverfismats og áhrif á grunnvatn, en í henni eru reglur um beina og óbeina losun í grunnvatn settar.

Ef áhrif á umhverfismarkmið og gæðabætti sem notaðir eru til að meta ástand grunnvatns eru skoðuð vandlega í umhverfismatinu skv. kafla 2. viðauka III, reglugerðar nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun telur Umhverfisstofnun að umfang matsins varðandi áhrif á grunnvatn sé fullnægjandi.

Borsvarf - Skolvatn

Í greinargerð segir að svarfinu verði svo mokað upp og komið fyrir á viðurkenndum förgunarstað.

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að fjallað sé nánar um förgun borsvarfs og áhrif þess að skolvatn sígi niður í jarðlögin.

Hljóðvist

Í greinargerð er fjallað um áhrif framkvæmdirnar á hljóðvist og útivist almennt. Einnig þarf að skoða hvort blástur frá fyrirhuguðum borholum og umferð vinnuvéla sé líkleg til að valda ónæði fyrir ferðafólk á svæðinu.

Virðingarfyllt,

Ríkey Kjartansdóttir
Sérfræðingur

Axel Benediktsson
sérfræðingur